

Provincie Zuid-Holland
T.a.v. de Statencommissie Ruimte en Milieu
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

28 november 2023, Den Haag

T.a.v. de leden van de Statencommissie Ruimte en Milieu

Betreft: reactie VNO-NCW West op de Ruimtelijk Voorstel

Geachte Commissieleden,

Op woensdag 29 november 2023 bespreekt u het Ruimtelijk Voorstel "Ruimtelijke koers naar een toekomstbestendig Zuid-Holland" - de inbreng namens de provincie Zuid-Holland t.b.v. de Ruimtelijke Puzzel richting het Rijk - tijdens de Statencommissie Ruimte en Milieu. VNO-NCW West heeft kennis genomen van de voorgenomen inbreng en wenst namens het bedrijfsleven te reageren op het gedeelte dat de ruimte voor economie betreft. Wij spreken onze zorgen uit namens ondernemers over het voornemen van de provincie om na 2030 geen extra ruimte voor bedrijvigheid toe te staan. In deze brief schetsen wij hoe de gemaakte afspraken en gewekte verwachtingen op losse schroeven komen te staan en wat dit zou kunnen betekenen voor ondernemers, het verdienvermogen van Zuid-Holland en de grote transities waar wij gezamenlijk voor staan.

Nationaal Programma Ruimte voor Economie

In september heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) d.m.v. een Kamerbrief het Nationaal Programma Ruimte voor Economie aangeboden aan de Tweede Kamer. Dit is inbreng vanuit EZK voor de Ruimtelijke Puzzel van minister Hugo de Jonge (BZK) en moet uiteindelijk leiden tot een nieuwe Nota Ruimte. VNO-NCW West is blij dat door het Nationaal Programma ook de behoefte aan ruimte voor economie eindelijk weer een plek heeft gekregen binnen de ruimtelijke ordening in Nederland en stevig op de agenda staat van het Rijk.

Belang bedrijventerreinen voor onze brede welvaart

Voldoende ruimte voor werk en economie is een belangrijk fundament onder onze brede welvaart. Bedrijventerreinen bieden 30 procent van alle werkgelegenheid in ons land, en 40 procent van ons nationaal inkomen wordt er verdiend. Daarom is het goed dat het kabinet nu duidelijk heeft gemaakt dat er meer ruimte voor bedrijven nodig is om duurzaam en circulair te worden. In het Nationaal Programma Ruimte voor Economie wordt een heel helder doel gesteld: in 2050 zal circa 3 procent van ons land nodig zijn voor economie, werk en ondernemers. De komende jaren is meer betaalbare ruimte nodig voor werk- en maaklocaties, voor de energietransitie en voor de circulaire economie. Economische activiteiten nemen nu 2,6 procent van het oppervlakte van Nederland in beslag. De vertaling van het Nationaal Programma Ruimte voor Economie naar Zuid-Holland moet echter nog zijn beslag krijgen. Het zou verstandig zijn als de provincie Zuid-Holland op voorhand rekening houdt met de conclusies uit het Nationaal Programma Ruimte voor Economie.

VNO NCW WEST

Malietoren
Bezuidenhoutseweg 12
Postbus 93073
2509 AB Den Haag

T 070 349 08 15
E info@vno-ncwwest.nl
www.vno-ncwwest.nl

Ruimte voor bedrijven in Zuid-Holland

VNO-NCW West is uitgebreid betrokken geweest bij de totstandkoming van de provinciale bedrijventerreinenstrategie Zuid-Holland 2020. Daarin werd naast de eis tot compensatie van HMC en watergebonden locaties en een bredere inzet op duurzaamheid ook de ambitie opgenomen om de provinciale behoefteeraming te actualiseren en een uitvraag te doen bij de verschillende regio's. In september 2021 heeft VNO-NCW West een uitgebreide reactie gegeven op de actualisatie van de provinciale behoefteeraming bedrijventerreinen en concrete aanbevelingen gedaan.

De provinciale behoefteeraming is vervolgens vastgesteld in november 2021 door Gedeputeerde Staten. Vervolgens heeft er een uitvraag plaatsgevonden bij de regio's MRDH, Midden-Holland, Holland Rijnland en Zuid-Holland Zuid. De geactualiseerde regionale bedrijventerreinenvisies inclusief een actualisatie van de regionale bedrijventerreinenvisies en behoefteeramingen zijn zo goed als afgerond in 2023 op de regio Holland Rijnland na, welke uiterlijk wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2024. De andere regio's hebben inmiddels een brief ontvangen met de aanvaarding van hun regionale bedrijventerreinenvisie. Er is dus sprake van een langlopend en intensief bestuurlijk proces met veel betrokkenheid van het bedrijfsleven en de regio's met als inzet om te komen tot voldoende en toekomstbestendige ruimte voor bedrijven. De nieuwe beleidsvoornemens doorkruisen veel van de gemaakte afspraken en de bij veel partijen gewekte verwachtingen. Wij maken ons hier zorgen over en ontvangen veel signalen van verontruste lokale ondernemersverenigingen en regionale koepels over de onzekerheid die nu lijkt te ontstaan in de richting van 2030 en de jaren daarna. Welke zachte plannen worden er nog hard en hoeveel ruimte verdwijnt er nog tot 2030 die wellicht niet meer wordt gecompenseerd? Vragen waarop wij het antwoord niet kunnen geven.

Uit de bij de provincie aangeboden regionale bedrijventerreinenvisies blijkt dat er een grote behoefte is aan extra ruimte voor bedrijven, in het bijzonder binnen bepaalde categorieën terreinen, vooral die met een hogere milieucategorie en watergebonden locaties. Ook is er sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod, niet altijd liggen terreinen op de juiste plek. Daarnaast is er een grote druk op bestaande bedrijventerreinen, vooral binnenstedelijk vanwege voorgenomen transformatie naar woningbouw. Hoe aan deze behoefte tegemoet gekomen gaat worden is onduidelijk. En deze onduidelijkheid is niet goed voor het ondernemers- en vestigingsklimaat in Zuid-Holland.

Herziening Omgevingsbeleid Zuid-Holland 2024

In paragraaf 4.6.1 van de Herziening Omgevingsbeleid 2024 wordt gesproken over 'Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen'. Het is goed dat de provincie de vervolgstap zet op de eerdere wijzigingen in het beleid gericht op bedrijventerreinen en haar bescherming uitbreidt naar alle bedrijventerreinen. Naast de prognoses die uit de behoefteeramingen voortvloeit wordt ook de (tijdelijke) behoefte aan extra ruimte voor de circulaire economie en een energieneutrale economie benoemd van naar schatting 15%. Hoe in het geval van een mismatch tussen vraag en aanbod uitvoering wordt gegeven aan de herprogrammering of fasering van het (harde) planaanbod, aan de kwantitatieve en kwalitatieve planologische compensatie binnen de relevante marktregio is echter op dit moment nog onduidelijk. Tot heden leert onze ervaring dat het realiseren van compensatieruimte bij transformatie al niet of nauwelijks van de grond komt. Tenslotte vragen wij ons af wat de consequenties zijn van de zogenaamde 'veegactie' die de provincie voornemens is uit te voeren op de 3ha locaties. Het zou goed zijn als de provincie dit van tevoren afstemt met het bedrijfsleven.

Consequenties Ruimtelijk Voorstel

In het Ruimtelijk Voorstel lezen wij dat er tot 2030 ruim 900 ha is gereserveerd om nieuwe bedrijventerreinen te ontwikkelen. Wonen en werken kunnen zich volgens de provincie, naast de bestaande ruimte, binnen deze gereserveerde ruimte door ontwikkelen. Wat de provincie betreft zal het in de toekomst - na 2030 - vooral gaan om het behouden en beter benutten van de bestaande ruimte voor werken.

Wat VNO-NCW West betreft zouden gemeenten en omgevingsdiensten moeten gaan handhaven op bedrijventerreinen om te zorgen dat bedrijven die hier niet thuishoren plek maken. Daarnaast hebben gemeenten en de provincie behoefte aan instrumenten en middelen van het Rijk. We trekken graag samen op richting het Rijk met deze boodschap. Ook dient de provincie zelf subsidies beschikbaar te stellen. Het zou helpen wanneer overheden een minimale milieucategorie zouden hanteren voor vestiging op bedrijventerreinen. En tenslotte zou er een regionale ontwikkelingsmaatschappij opgericht moeten worden om de gewenste verplaatsing, verdichting en verduurzaming te realiseren.

Ruimte voor transities

In Zuid-Holland vraagt VNO-NCW West in het bijzonder aandacht voor de behoefte aan ruimte op bedrijventerreinen voor de circulaire economie en voor het creëren van (bouw)logistieke zero-emissie hubs t.g.v. de invoering van zero-emissie zones vanaf 1 januari 2025. Op bedrijventerreinen wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan belangrijke maatschappelijke en economische transitie, zoals de energietransitie door het opwekken van duurzame energie en het onderling uitwisselen tussen bedrijven om de totale aansluiting op het net te verlagen, de mobiliteitstransitie (zero-emissie stadslogistiek) en de transitie naar een circulaire economie. Graag maken wij het belang van een betere ruimtelijke inpassing zichtbaar van deze transitie. En daarnaast benadrukken wij graag nogmaals de belangrijke bijdrage die op bedrijventerreinen wordt geleverd aan de werkgelegenheid, juist ook voor praktisch geschoolden. Het type werknemers waar wij een enorme behoefte aan hebben om uitvoering te geven aan de verduurzaming van Nederland.

De behoefte aan extra ruimte voor de circulaire economie is in het beleid van de provincie Zuid-Holland nu nog onvoldoende geborgd, ook niet met hetgeen thans hierover in de Herziening Omgevingsbeleid 2024 is opgenomen. De provincie zal hier echt meer duidelijkheid over moeten bieden.

De Raad voor de leefomgeving en infrastructuur bracht op 13 oktober 2023 het advies 'Samen werken: kiezen voor toekomstbestendige bedrijventerreinen' uit. VNO-NCW West vraagt de leden van de commissie kennis te nemen van dit belangrijke advies, aangezien de verduurzaming van bedrijventerreinen niet vanzelf zal gaan. De kansen zijn groot, maar op meerdere redenen blijft de verduurzaming helaas achter terwijl er wel al hele goede voorbeelden zijn. VNO-NCW West biedt aan om te helpen bij de verduurzaming van bedrijventerreinen. Hierover zijn wij al in gesprek met de provincie en we maken dit graag concreet.

Advies PARK

Bij het bestuderen van de stukken voor de commissievergadering van 27 november a.s. viel ons oog op het advies van de provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit (PARK). Dit is o.a. van belang vanwege hetgeen hij stelt op blz. 5, waarbij hij ingaat op de ruimte voor bedrijven en de vraag stelt wat het betekent als je nieuwe ruimtevragen rond werken binnen de bestaande ruimte moet oplossen.

Ook wordt op blz. 3 door in het PARK advies gepleit om de puzzel te verbinden met de Ruimtelijk Economische Visie en het Zuid-Hollands Programma Landelijk

Gebied (ZHPLG). In het vooroverleg heeft VNO-NCW West exact dezelfde oproep gedaan en de gedeputeerde gevraagd om duidelijk te maken wat de relatie is tussen het Ruimtelijk Voorstel en de Ruimtelijk Economische Visie waarover wij ook in gesprek zijn met de provincie.

Wij hopen dat de leden van de Statencommissie Ruimte en Milieu kennis nemen van onze zorgen en deze meenemen bij het beoordelen van het Ruimtelijke Voorstel "Ruimtelijke koers naar een toekomstbestendig Zuid-Holland" zoals dit nu voorligt.

Met vriendelijke groet,

Rogier Krabbendam
Directeur Public Affairs VNO-NCW West